

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

FACTORS AFFECTING POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLE IN PHITSANULOK PROVINCE

อุไรวรรณ เพชรแอน

Uraiwan Phetan

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathum Thani University

Email: dc.bps@mcu.ac.th

Received 21 July 2022; Revised 16 February 2023; Accepted 2 March 2024.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2)วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและ 3)เสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 689,069 คน หาคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน ได้จำนวน 400 คน สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 17 คน ได้แก่ 1)ผู้นำท้องถิ่น/ชุมชน จำนวน 4 คน 2)นักวิชาการ จำนวน 4 คน 3)เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 3 คน 4)นักการเมือง จำนวน 3 คน 5)สื่อมวลชน จำนวน 3 คน เครื่องมือได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลคุณภาพมาวิเคราะห์สรุปความตามตัวแปร สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า ปัจจัย 3 ด้านได้แก่ ด้านจิตวิทยาทางการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดพิษณุโลกได้ ร้อยละ 76.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ต้องดำเนินการดังนี้ 1)ส่งเสริมความรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประชาชน 2)ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย 3)ต้องใช้วิถีชุมชนปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณี และ 4)สร้างพลังชุมชนในการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ ปัจจัยที่ส่งผล, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

Abstract

The purpose of this research is to 1) Study the level of political participation of citizens. 2) Analyze factors of political participation It affects the political participation of the people and 3) Propose guidelines for promoting and developing political participation of people in Phitsanulok Province. It is a mixed methods research. The population consists of 689,069 people who have the right to elect members of the House of Representatives in Phitsanulok Province. The sample size was found according to Taro Yamane's formula to be 400 people. Interviews with 17 people involved were: 1) local/community leaders, 4 people 2) Academics: 4 people 3) Government officials: 3 people 4) Politicians: 3 people 5) Media: 3 people. Tools include questionnaires and interviews. The quality data was analyzed to summarize the variables. Statistics used include: Frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and statistics for multiple regression analysis

The results of the research found that 1) The overall level of political participation of the people was at a moderate level. When considering each aspect It was found to be at a moderate level in all 4 areas, including contacting government officials and having the highest average, followed by the area of exercising voting rights. In terms of following political news Participating in public activities and activities of political parties has the lowest average 2) political participation factor Affecting people's political participation, it was found that there were 3 factors: political psychology Political environment and social environment Affects the political participation of the people of Phitsanulok Province by 76.8 percent with statistical significance at the .05 level and 3 approaches to promote and develop the political participation of the people in Phitsanulok Province Must proceed as follows: 1) Promote knowledge of political participation among the people. 2) Knowledge and understanding of democratic governance 3) Must use community methods to cultivate culture and tradition, and 4) Create community power to drive participation..

Keywords: participation, politics, people of Phitsanulok Province

บทนำ

การปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย นับเป็นการปกครองที่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศเพราะเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด มีนักวิชาการจำนวนมากที่กล่าวถึงประชาธิปไตย โดยเน้นความหมายตามรากศัพท์ของประชาธิปไตยมาจากคำว่า “ประชา+อธิปไตย” หรือตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก “Demos” (ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า The people) กับคำว่า “Kratien” (ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า To Rule) ฉะนั้นคำว่าประชาธิปไตยจึงมีความหมายในภาษาอังกฤษว่า “Rule by the People” ซึ่งแปลว่า ปกครองโดยประชาชน นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542:656) ได้นิยามคำว่า “ประชาธิปไตย คือ ระบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่” จากคำนิยามดังกล่าวพอจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่ประชาชน ประเทศไทยเดิมมีการปกครองระบบ

อุปถัมภ์ (Patrimonialism) ซึ่งมีลักษณะแบบพ่อปกครองลูก จนกระทั่งปี พ.ศ.2475 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่ระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค จากการปฏิวัติในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถูกแทนที่ด้วยระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ในวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการประกาศใช้ “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475” โดยให้ดำเนินการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Likhit Teerawekin, 2010)

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475” เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชน รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้บัญญัติไว้ว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองประเด็นใดได้บ้าง ซึ่งเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยก็คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง แทบจะกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดมีระดับประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Office of the Secretariat of the House of Representatives, 2018)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักที่สำคัญของประชาธิปไตย คือ เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จำเป็นต้องทำทุกวิถีทางที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในสังคมไทยในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นในหลายส่วน (Amon Raksasat et al., 2001: 427-429) ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ 1) ในส่วนของประชาชนที่เป็นกลุ่มคนชั้นกลางขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองดี แต่ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่เป็นทางการหรือการใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ นอกจากนี้วิถีชีวิตในโลกเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเร่งรีบในการดำรงชีวิตแสวงหาความมั่งคั่ง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ขาดจิตที่เป็นสาธารณะจนทำให้ไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ในส่วนของประชาชนที่เป็นกลุ่มคนระดับล่างในสังคมที่มีฐานะยากจน ขาดการศึกษาขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ทำให้ประชาชนมองไม่เห็นและไม่เข้าใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความสำคัญการหาเลี้ยงชีพตนเองอย่างไรจึงปฏิเสธการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อขาดปัจจัยจูงใจ 3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์ โดยปราศจากความตระหนักและความเข้าใจในคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูงมาก แต่ในความเป็นจริงมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันอย่างมาก พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาการเมืองรวมถึงการปฏิเสธการเมืองอีกด้วย 4) การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไม่มีระบบและมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการมากเกินไป ที่ผ่านมามองเห็นว่าเกิดการประท้วง กดดันรัฐบาลเพื่อให้ออกมาแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองลักษณะนี้บางครั้งจะส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศได้ และ 5) ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ การขาดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอ และเป็นกลุ่มเป็นก้อน สถาบันทางการเมืองที่สำคัญ คือ “ระบบพรรคการเมือง” (Political Party) ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่

อ่อนแอและขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องดีพอ ปัญหาที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทย คือ การขาดองค์กรที่ซับซ้อนพอที่จะเผชิญกับความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิก เพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้น พรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรคน้อยมาก สาขาพรรคบางแห่งมีแต่รูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้นไม่มีบทบาทอะไรโดยเฉพาะบทบาทของพรรคการเมืองที่มีในประเทศไทยจะมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองระดับท้องถิ่นน้อยมาก

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเขตการปกครองอยู่ในส่วนของภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีภูมิประเทศที่เป็นทั้งในเมือง ที่ราบ และหุบเขา ประกอบด้วยประชาชนหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มในเมืองและชนบท ประชาชนในที่ราบและชาวเขา ประชาชนมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลายแตกต่างกัน มีภาษาท้องถิ่นมากมาย ด้านเศรษฐกิจ มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก ทั้งเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ และทางเรือ มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติ และวัฒนธรรม มีสถานศึกษา และโรงพยาบาลมากมาย ทั้งภาครัฐและเอกชน ถือว่าเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองเมืองหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง และที่สำคัญมีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง ระหว่างพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค คือ พรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ และเป็นที่รู้โดยทั่วไปว่า ทั้งสองพรรคใหญ่นี้มีอุดมการณ์ทางการเมืองค่อนข้างแตกต่างกัน ในขณะที่พรรคเพื่อไทยมีลักษณะของประชาธิปัตย์ แบบคิดใหม่ทำใหม่ มีนโยบายเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่วนพรรคประชาธิปัตย์จะออกในแนวของอนุรักษนิยม ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี ทุกพรรคต่างมีแนวนโยบายเพื่อให้ประชาชนได้เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคของตัวเองเข้าไปเป็นตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรแทนตน จากสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมาทำให้ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกมีการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมือง และการพัฒนาประเทศมากขึ้น ประเทศไทยในปัจจุบัน มีพรรคการเมืองเกิดขึ้นใหม่มากมาย เพื่อเสนอนโยบายและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ ในจังหวัดพิษณุโลกเองก็เช่นกัน ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2554 มีผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งจำนวน 644,229 คน มีผู้ไปใช้สิทธิ จำนวน 473,588 คิดเป็นร้อยละ 73.51 ผลการเลือกตั้งจากทั้งหมด 5 เขตเลือกตั้งมีพรรคการเมืองได้รับเลือกมากที่สุด จำนวน 2 พรรคการเมือง คือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทย จากจำนวนพรรคการเมืองทั้งหมด 40 พรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2554 นี้ พรรคประชาธิปัตย์ได้ รับเลือกตั้งด้วยจำนวน 210,840 เสียง ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 3 ที่นั่ง และพรรคเพื่อไทย ได้รับเลือกจำนวน 176,581 เสียง ได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 2 ที่นั่ง และปี พ.ศ. 2562 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 689,069 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวน 510,870 คน คิดเป็นร้อยละ 74.14 มีแนวโน้มการออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งมากกว่าเมื่อปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 0.63 จำนวนพรรคการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งมีจำนวน 39 พรรค พรรคที่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจาก 3 พรรคการเมือง ได้แก่ พรรคอนาคตใหม่ ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 ที่นั่ง (พรรคการเมืองใหม่) พรรคเพื่อไทย ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 2 ที่นั่ง (เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2554) และพลังประชารัฐ ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 2 ที่นั่ง ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้รับการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะวิจัย “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก” เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดพิษณุโลก
2. วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
3. เสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และผสมการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษา ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก โดยได้กำหนดตัวแปรอิสระ (independent variables: IV) และตัวแปรตาม (dependent variables: DV) ดังนี้ ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทางการเมือง และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก มี 4 รูปแบบ ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง และ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมือง

2. ด้านประชากร

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้ง ในจังหวัดพิษณุโลกปี พุทธศักราช 2562 มีจำนวนทั้งหมด 689,069 คน จากจำนวนทั้งหมด 5 เขตการเลือกตั้ง การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นและผู้อยู่ในพื้นที่การเลือกตั้ง จำนวน 15 คน ได้แก่ 2.1 ผู้นำท้องถิ่น/ชุมชน จำนวน 4 คน 2.2 นักวิชาการ จำนวน 3 คน 2.3 เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 3 คน 2.4 นักการเมืองจำนวน 3 คน 2.5 สื่อมวลชน จำนวน 2 คน

3. ด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิจัยในระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง 30 กันยายน 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาวิจัย แบบผสมวิธี ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 689,069 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา การประกอบอาชีพ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยา และ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 4 ประการ ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมือง

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert' Scale)

คำถามเป็นคำถามเชิงบวก (positive) คือ คำถามสนับสนุน โดยแบบสอบถามของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert' Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนน (scoring) ของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถามที่เป็นลักษณะเชิงบวก ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด	5	1
ปัจจัยที่ส่งผลมาก	4	2
ปัจจัยที่ส่งผลปานกลาง	3	3
ปัจจัยที่ส่งผลน้อย	2	4
ปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด	1	5

กำหนดหลักเกณฑ์วัดคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นและความหมายจากแบบสอบถามที่วัดได้ ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง	ปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง	ปัจจัยที่ส่งผลน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง	ปัจจัยที่ส่งผลปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง	ปัจจัยที่ส่งผลมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง	ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด

การทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้ สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.70-.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50-.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30-.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00-.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย +, - หน้าเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกทิศทางของความสัมพันธ์โดยที่

r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ มีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 4 วิธีการ คือ 1) การสังเกต (observation) 2) ตำราและเอกสาร (texts & document) 3) การสัมภาษณ์ (interviews) 4) การบันทึกวีดิทัศน์ และโสตทัศนูปกรณ์ (Audio & Video) (Silverman, 2000:90). ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้แก่คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์ทำการตรวจสอบ

4. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์ให้คำ

เสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. ดร.ศิริจรรยา พึ่งยนต์ ข้าราชการพลเรือน นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

2. ด.ต.ดร.กณวรรณ อุ่นจันทร์ ผบ.หมู่ สถานีตำรวจภูธรวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

3. ผศ.ดร. ลือศักดิ์ แสงวงมี อาจารย์สังกัดสาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3. การนำแบบสอบถามไปทดลอง (try out) กับประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .95 ซึ่งมีค่าสูง จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งใจเอาไว้ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจัดทำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถาม คือ ประชาชนจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด พร้อมหนังสือของคณะรัฐศาสตร์ และหนังสือขอความร่วมมือจากผู้วิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจังหวัดพิษณุโลก โดยวิธีการออกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณาความสมบูรณ์เรียบร้อยทำการลงรหัสนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (documentary research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และการแจกแจงแบบสอบถามเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ และผสมวิธีเชิงคุณภาพ (qualitative research & quantitative research) ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้แต่ละชุด
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมีรายละเอียด ดังนี้
 - 2.1 การวิจัยข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหา ค่าร้อยละ
 - 2.2 การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย
 - 2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในจังหวัดพิษณุโลก ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหาที่กำหนดเอาไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจำแนกถ้อยคำสัมภาษณ์หรือข้อความที่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ได้แสดงความคิดเห็น แล้วนำมาตีความ สังเคราะห์และวิเคราะห์ด้วยหลักการแห่งเหตุผล สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (induction analysis) แล้วนำอภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามเหตุการณ์ปรากฏการณ์ ความสัมพันธ์คล้ายคลึงกันและหาประเด็นสำคัญในการนำมาตอบคำถามของการวิจัย เพื่อนำสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean - $\bar{xx}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation - S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยหรือพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก วิธีที่เหมาะสมที่สุดเป็นการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยอาศัยตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรพยากรณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Method) ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกโดยรวมและเป็นรายด้าน
n = 400

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน				
ในจังหวัดพิษณุโลก		$\bar{x}$	S.D.	แปล
ผล	อันดับ			
ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง		2.99	1.06	ปานกลาง
2				
ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง		2.74	1.06	ปานกลาง
ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง		3.40	0.96	ปานกลาง
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ		2.49	1.20	ปานกลาง
และกิจกรรมของพรรคการเมือง				
ภาพรวม		2.91	1.07	ปาน
กลาง				

จากตารางค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.91, S.D.=1.07) เมื่อพิจารณารายด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.40, S.D.=0.96) รองลงมาคือ การใช้สิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.99, S.D.=1.06) การติดตามข่าวสารการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.74, S.D.=1.06) การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.49, S.D.=1.20) ตามลำดับ

2.วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ผลการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก
n = 400

ตัวแปร	B	SE	Beta	t
p-value				
Constant	0.178	0.110	1.616	0.107
ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม(X ₁)	0.469	0.024	0.588	19.778
ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทางการเมือง(X ₂)	0.325	0.037	0.268	8.659
ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง(X ₃)	0.185	0.029	0.183	6.356
R= 0.877	R ² =0.768	Adj.R ² = 0.766	SEE=0.272	F=437.588

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ตัวแปรพยากรณ์ 3 ตัวแปร คือ 1. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม 2.ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทางการเมือง 3.ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยเชิง

พหุคูณ (Enter Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีอำนาจการทำนาย (R^2) 0.768 ซึ่งหมายความว่า สามารถพยากรณ์ปัจจัยทั้งสามด้านนี้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 76.8

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก อภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.23 เมื่อพิจารณาในรายปัจจัย อยู่ในระดับมาก 1 ปัจจัยและระดับปานกลาง 2 ปัจจัย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมืองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 รองลงมาซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง คือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ 3.30 และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดที่ 2.85 ทั้งนี้ มีความสอดคล้องเป็นบางส่วนกับงานวิจัยของ บุศราโพธิสุข, (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 ด้านการรณรงค์การเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 ด้านการตัดสินใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 และด้านการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 ตามลำดับผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าอายุและการศึกษาประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศและสถานภาพประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจพบว่าอาชีพรายได้ต่อเดือนและตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า

1.ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของชุมชนมาก สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบของชุมชน มีความพอใจสมัครเป็นตัวแทน/กรรมการระดับกลุ่มหรือระดับชุมชนระดับปานกลาง มีความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เช่น ที่ตั้ง ที่ทำกิน, การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กลุ่มพ่อบ้าน, แม่บ้าน, กลุ่มกีฬา, กลุ่ม อสม. หรือกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ และ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ของชุมชนเช่น การประชุมของหมู่บ้าน เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย

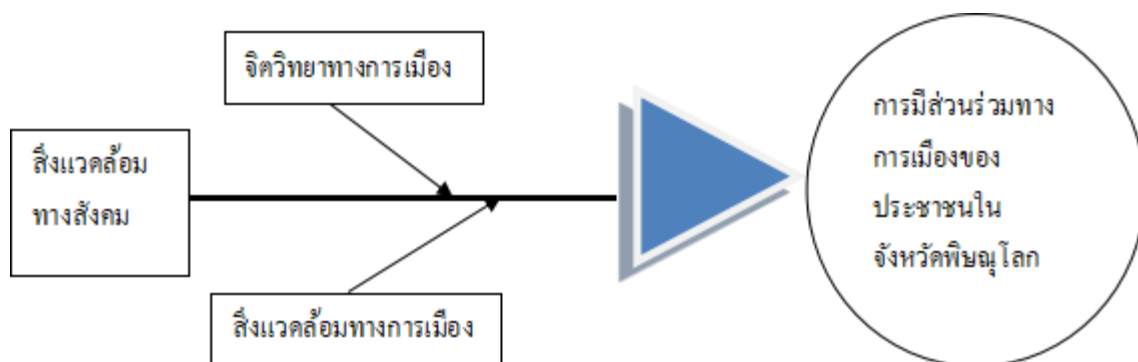
2.ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ประชาชนมีความเชื่อว่าการซื้อสิทธิขายเสียงมีอยู่จริงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ Surapongse Sotanasathien (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Electoral Process and Its Campaign: A comparison between Thailand and Japan โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า ปัญหาพื้นฐานร่วมกันที่นำไปสู่การปฏิรูปการเมืองไทยและญี่ปุ่น มีส่วนคล้ายคลึงกันในเรื่อง การทุจริตคอร์รัปชันในส่วนรัฐบาลและกระบวนการเลือกตั้งซึ่งไม่สุจริตเนื่องจากการซื้อสิทธิขายเสียง นอกจากนี้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย อยู่ในระดับมาก ประชาชนจะนำเรื่องการเมืองหรือการทำงานรัฐบาลมาพูดคุยในบ้านเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมี

ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำหมู่บ้านหรือตัวแทนหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อมีกิจกรรมทางการเมือง ประชาชนจะเข้าร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การปรับปรุงการอภิปรายหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง

3.ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าประชาชนคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดีต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย และการได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์ เป็นต้นอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับวีระชัย ชั่นรุ่ง, (2553) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่นเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่าปัจจัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน ระดับท้องถิ่นเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล: ทักษะจิตความต้องการในเชิงจิตวิทยา, ปัจจัยการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม: จัดระเบียบสังคมการพัฒนาค่านิยมทัศนคติและความเชื่อการพัฒนาวัฒนธรรมที่เหมาะสม, ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง: กฎกติกาของการเลือกตั้ง สถาบันทางการเมือง และปัจจัยด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง การได้รับข่าวสารทางการเมืองการอยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์ยังคงมีอยู่ในสังคมไทย, ผู้วิจัยพบว่าผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองประจำ และการได้สนทนาพูดคุยเรื่องทางการเมืองกับคนในครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม จิตวิทยาทางการเมือง และ สิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกทั้ง 3 ปัจจัย เขียนแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบที่10: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก

จากแผนภาพประกอบที่ 10 สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมือง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองแตกต่างกันตามลำดับ

หากต้องการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกให้มากขึ้น ต้องรู้และเข้าใจประชาชน กระตุ้นและตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยที่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของชุมชนอยู่ในระดับมาก แต่มีความพึงพอใจสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เช่น ที่ตั้ง ที่ทำกิน และ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน เช่น กลุ่ม

พ่อบ้าน, แม่บ้าน, กลุ่มกีฬา, กลุ่ม อสม. หรือกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ เป็นต้น อยู่ในระดับน้อย และไม่ชอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การประชุมของหมู่บ้าน เป็นต้น

ด้านจิตวิทยาทางการเมือง ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก มีความเชื่อว่าการซื้อสิทธิขายเสียงมีอยู่จริง อยู่ในระดับมากที่สุด ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย อยู่ในระดับมาก ประชาชนจะนำเรื่องการเมืองหรือการทำงานของรัฐบาลมาพูดคุยในบ้านเสมอ และมีความเชื่อมั่นในตัวผู้นำหมู่บ้านหรือตัวแทนหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อมีกิจกรรมทางการเมืองประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกจะเข้าร่วมน้อยมาก เช่น การไปรับฟังการอภิปรายหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง เป็นต้น

ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ประชาชนคิดว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ดีต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย อยู่ในระดับมาก ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์, วิทยุ, หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ประชาชนเชื่อว่าการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์ยังคงมีอยู่ในสังคมไทย อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนคิดว่าผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองประจำ อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนได้สนทนาพูดคุยเรื่องทางการเมืองกับคนในครอบครัวและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำคำถามที่มีค่าเฉลี่ยในแต่ละปัจจัยที่ได้จากงานวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้รับการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในปัจจัย ได้แก่ ท่านมีส่วนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การประชุมของหมู่บ้าน เป็นต้น ภาครัฐ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุก ๆ ด้าน เช่น การใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมือง เป็นต้น เปิดพื้นที่ทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และได้แสดงบทบาทของตนเองในชุมชนให้มากขึ้น
2. ปัจจัยด้านจิตวิทยาทางการเมืองคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในปัจจัย ได้แก่ เมื่อมีกิจกรรมทางการเมือง ท่านจะเข้าร่วมอยู่เสมอ เช่น การไปรับฟังการอภิปรายหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง เป็นต้น รัฐและพรรคการเมืองควรช่วยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ช่วยรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าใจถึงผลประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสที่จะแสดงออกทางประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคม ได้ร่วมการใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ การวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มพื้นที่ในการวิจัยไปยังประชาชนกลุ่มอื่น ๆ
2. ควรเพิ่มตัวแปรให้มากขึ้นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนโยบายพรรคการเมือง เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลระดับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นระดับรากหญ้ากับการเมืองระดับชาติเพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้มีความรู้ระดับสูง ข้าราชการบำนาญ เยาวชนคนรุ่นใหม่ และประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น

References

- Phitsanulok Provincial Election Commission, information on the exercise of rights to elect members of the House of Representatives, Phitsanulok Province. 17 December 2019.
- Photsuk, B., (2015). People's participation in local politics: a specific study of Chang Phueak Subdistrict, Mueang Chiang Mai District, Chiang Mai Province, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Research Fund Support Project.
- Teerawekin, L., (2010). Politics and government of Thailand. 8th edition (revised edition). Thammasat University Press, Bangkok.
- Khanrung, W., (2010). Political participation of people at the local municipal level in Nonthaburi Province, Doctor of Human Resource Development thesis, Pathum Thani University.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harpen and Row.

